

ГРОМАДСЬКИЙ ГОЛОС

Соціалістично-радикальний часопис українського працюючого народу.

Адреса Редакції і Адміністрації: "Громадський Голос", Львів, Ринок 10, II. п.

Редакція рукописів не звертає.
Невідписаних дописів не листить.

ПЕРЕДПЛАТА: чвертьрічно 2:50 зол. За границею 2 ам. долари в рік, або їх вартість в ин. валюті.

Чекове konto П. К. О. ч. 151.520.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

Виходить в кожну суботу.

Ціна примірника 20 сот.

БОРІТЕСЯ — ПОБОРЕТЕ!

ВІЧА І ЗБОРИ.

Позір Белзщина!

В неділю дня 7. падолиста відбується велике селянське віче УСРП

в Белзі.

Товариші Сокальської і Равської землі! Приходьте до нас на раду!

Установчі Збори професійної організації селян і зарібників "Селянської Спільноти" в ДАШАВІЙ пов. Стрий — відбуються дня 7. XI. ц. р.

Позір Стрийщина!

Повітова конференція УСРП відбується в неділю дня 31. жовтня в Стрії.

Курс чужих грошей з дня 26. жовтня. Ам. долар 9:02. рубль зол. 474.

Ціни у Львові: Пшениця двірська 45—46. звич. 43 00—44 00. Жито 34—00 бров: ячмінь 32, Ячмінь звич. 28. Овес 28 00. Кукурудза 30 00, Бароболі 30—7 00. Фасоля біла 38, краса 36, сіно прасоване 7 50 8 50, Гречка 32 00, ячмінна каша 49 00 Мішки югозі 1 90 уживані 1 80.

Redakcja Czas. „Hromadskvj Holos“ Pr. 473/26
W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej!

Sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Hromadskvj Holos“ Nr. 42 z dnia 23. października 1926, pod tytułem: I) „Czotyru pytanja“ ustęp między słowami: „Dumky... a słowami: I. Czy osi... partiji... a słowami: 2) Czy zapła... II) „Posmertna zhadka“ ustęp między słowami: „borcem... a słowami: Pok n j, III) „bez rawstwo reczeni żyńskoho starosty“ ustęp od słów: „osturpu... do końca artykułu zawierają: ad 1) znamiona zbrodni z § 65 a) k. ad 2) znamiona występku z § 305 k. ad 3) znamiona występku z § 300) uk że zatem zarządzona przez Prokuraturę dnia 20. października 1926 i w tym uniu wykonana konfiskata jest uspra iedliwiona i zarządzil zniszczenie całego nakładu i wydał w tym § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowan go.

Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzi alnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga a sobą następstwa przewidziane w § 21 ust 1 uk. z 17 grudnia 1862. Dzpp. Nr 6 z 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Lwów, dnia 22. X 1926. Havel.

Помагайте собі!

Пролетаріят визволить себе тільки власними силами! — таку думку висловив вчений дослідник і духовий провідник робітничого руху, Німець, Карло Маркс.

Українському селянинові ніхто не допоможе, коли він сам собі не допоможе! — таку думку висловив «український Маркс» — Михайло Драгоманів.

Своїми засобами виборів собі землю для себе український селянин на Великій Україні.

Своїми силами надіється для себе здобути кращу долю чеський, польський, французький, американський і взагалі кожний робітник.

У своїх власних силах, у свідомості своїх завдань і остаточної мети є надія і запорука кращої долі для українського працюючого народу, без огляду на це, де він живе і де добивається для себе політичного й господарського визволення.

Чи він працює як емігрант в Америці, в Канаді, у Франції, Аргентині, чи на Зеленому Клині...

Чи добивається він своєї влади й волі для себе й для будучих поколінь на Великій Україні...

Чи бореться він на Прикарпатській Україні, чи під румунським ярмом...

І тут уся надія українського селянина й робітника тільки у його власних непродажних силах.

Для боротьби о свої культурні права мусить він гуртувати й готувати кадри культурних працівників. Для боротьби о господарські права мусить будувати свої кооперативні, господарські та професійні організації.

Для боротьби о політичні права мусить він творити своїми власними засобами свою власну політичну організацію.

Хто своїми засобами хоче підперти українську політичну організацію, той хоче її повернути собі на службу.

Український селянин і робітник хо-

че підперти своїми грішми й своєю працею лиш Українську Соціалістично-Радикальну Партію, бо це є політична організація українських працюючих людей, яка нікому ворогові на службу не підда.

Чи Ви Товарищу й Товаришко з української селянської та робітничої сім'ї вже зложили партійний податок УСРП?

Чи заперенумерували «Громадський Голос»?

Чи освідомили вже свого несвідомого сусіда?

Спішіться, як спішались працюючі люди інших народів. Ставайте в передню лаву! Будуйте свою власну силу своїми власними засобами — щоби самими собі допомогти!!!

Польська свобода особи.

По забистві куратора Собіньського перевела львівська поліція цілий ряд ревізій і арештів. Арештовано коло 30 осіб, з чого більшість уже випущено на волю. Між іншими був арештований також тов. М. Матчак і т. Петро Матчак. В їх помешканнях переведено тригодинну ревізію та сконфісковано всі акти Комітету Допомоги Політичним В'язням. Обох випущено на волю.

Поліція поступала при ревізіях і арештах всупереч законам, бо не пред'явлювала ані зараз ані потім жадного приказу судейського. Одним словом — свобода є, але тільки для... поліції.

Півтора сотні на лаві обвинувачених.

Між 12 а 15 падолиста розпочнеться в Володимирі Волинським перед польським окружним судом розправа проти 151 українських селян і робітників. Польський прокуратор обвинувачує їх о державну зраду і о приналежність до комуністичної партії. На розправі стане ясно, що уважають польські власти комунізмом, хто втручає українських селян до тюрми і за що.

Дороговказ на майбутнє.

Виявилось після березня 1917 р. на Великій Україні і після жовтня 1918 р. на українських землях Галичини, що в боротьбі й крові скоро ржавіють кайдани, та що цілі століття неволі не вгають в душі народу малої іскорки змагання до волі й державної незалежності.

Без страху й зневіри українські народні маси по однім і по другім боці Збруча зачали рвати поржавілі кайдани національної і соціальної неволі та грімко застерегли для себе право на свою землю і волю.

»Старі шляхи за нами, нові перед нами! Сміло вперед!« Це був клич народних мас.

Власними силами зачав український працюючий народ будувати для себе нову хату. В революційнім вогні розвалив стару російську й стару австрійську тюрму, в яких століттями жив в поневіріці і рабстві.

В прекрасний час пробудження приспаних сил нації, видно, як хитаються та топчуться розгублено на пройдених уже шляху між поваленими дороговказами, вилинялими культурними, гостодарськими та політичними домаганцями минулого, старі народні провідники.

На Великій Україні іде делегація від революційного українського уряду та від Центральної Ради до Петрограду, до ворога, по дозвіл на свободне життя. Іде по автономію тоді, коли народні маси вже бажають і вже домагаються від власного уряду власних законів.

І в Галичині, тямимо, як усі вожаки, Петрушевичі, Кості Левинські остали при спорохнавілих стовпах на старих шляхах та вирішували на стернях Австрії оставати з нею в федерації під скиптром «найяснішого» монарха тоді, коли народні маси вже готувалися до бою за свою землю і за свою волю.

І хоч століттями приковували народ до чужої кормиги свої і чужі так звані реальні політики, які вічно шукають за якимись орієнтаціями, вижидують чужої помочі, та вчать його вволюватися малими етапами — то в рішучий час боротьби він залишив їх на старих звалищах, а сам пішов слідом і шляхом визвольних кличів Шевченка, Драгоманова, Франка.

Окружений з усіх сторін відвічними ворогами, обдурюваний століттями і невідомий, український народ, потрапив через довгі роки тільки власними силами, без чужої помочі обороняти створену виключно своїми власними силами державу.

Коли всежтаки впав в боротьбі з перемагаючими ворогами, то тільки в наслідок цього, що не всі народні сили були ще зужиті для визвольної боротьби та що менше було свідомих борців за свою справу визволення, а більше тих, що звикли ходити старими шляхами в упряжі ворогів і тягнути инколи й самохіть їх «бистротечні поїзди».

В визвольних змаганнях є не тільки дорогий спомин, але й дороговказ на майбутнє!!

Від адміністрації: Хто надіє 22 жовтня на пошті в Личні на переддаєту 3-40 год. в забуті подати свою адресу хай повідомить відповідно адміністрацію.

МИКОЛА ЯБЛОНІВСЬКИЙ.

Спіть хлопці, спіть!...

Спіть, хлопці, спіть!...

Приспіть давні страсти.

Під скрегіт лихоліть

Схилилися хрести...

Вже повних вісім літ

Страдання і терпіння!...

Вже встав на гробі квіт

З тернового насіння.

Росте той квіт буйний

Рожево тай криваво —

На нім жемчуг дивний:

Стара Стрілецька слава!...

Шумить Великий Луг

Полоче в росах сили;

Промінно плужить плуг

Вкруг вашої могили...

І чути вже нові пісні —

Не ті зневолені, сумні

З під мурів царства Вавилону!

Вже сурмлять сурми голосні

Крізь громи — тучі нависні.

Над греблями кордону.

Вже в Сонці заярили знов

Колісь покинені прапори,

Зпід ржі чужих оков

Наслідок системи.

Дня 19 жовтня ц. р. вбито на вулиці у Львові польського куратора львівської шкільної округи Станіслава Собінського. Хоча справників вбивства ані не зловлено, ані не викрито, то так польська поліція, як і польська преса звернула відразу ціле підозріння на Українців. Це цілком не дивне, що польська сторона з цілою певністю почала твердити, що вбийників куратора треба шукати поміж Українцями. Не дивно також, що по тій лінії пішла відразу львівська поліція, арештуючи кілька десятків українських громадян різного віку, стану й ріжних політичних переконань, як підозрілих в участі вбивства.

Не вважаємо нічим надзвичайно дивним, що поліція взяла відразу такий напрямок слідства, бо в карнім слідстві панує засада, що шукаючи за справниками вчинку, треба себе в першу чергу запитати, кому жертва вчинку заподіяла шкоду, чи кривду. Коли отже поліція з першої хвили повела слідство в той спосіб, що почала шукати справників убивства поміж українськими кругами, то тим самим авторитетно, як польський державний уряд і явно признала, що діяльність кураторії була направлена на шкоду українського народу.

Шкідливість системи польського шкільного законодавства для українського народу, а зокрема львівської кураторії, мусіли признати при нагоді вбивства куратора Собінського навіть декотрі польські дневники. Так на примір «Дзеннік Людови» пише:

»Куратор Собінські впав жертвою невпорядкованої системи лінії поступування супроти інших (непольських) національностей, упав жертвою... розгуданого націоналізму...«

»Шкільна ділянка дізнала на «кресах» в останнім році поважного загострення. З приходом до міністерства освіти Ст. Грабського започатковано в шкільництві нещасливу політику, котра

Підняли чола Горді Гори!

Єднаються брати,

Торощать давні межі,

Щоб храм свій віднайти

По тризнах і пожежі.

Спокійно, хлопці, спіть!...

Довкола вас цвіте

Поділля золоте!...

На варті під топір,

Як маків цвіт,

Під гомоном трембіт

Легінь новий стоїть:

Відвічний Сторож синіх гір —

Легінь — як гай — як бір!...

Стрільці!!

Спокійно там в могилах спіть,

Вже скоро — скоро буде світ! —

Бо гріх спокутує Марко Проклятий!

Зявиться у свій час

Між нас

Михайлик Лицар наш завзятий —

І встане повне сонце від Зологих

{Воріт!

Буде кому звеселяти

Степи й Верховину —

Буде кому піднімати

Червону калину!!

I. XI. 1926.

навіть у польській суспільності викликала велике невдоволення, а **Українці прийняли її як провокацію.** П. Грабські, поширюючи гайдери, рівночасно здійснював програму нищення національних шкіл та змінював їх на двомовні... **Українське шкільництво просто здештовано.** Програма двомовних шкіл натрапила в польській суспільності на рішучі протести... Коли отже Поляки так противилися зарядженням польської влади, то треба зрозуміти, як глибоко відчула ті божевільні реформи українська суспільність. **Вона узнала їх за замах на своє національне шкільництво.**

Куратор Собінські, як виконавець заряджень своєї влади, може завинив загорілістю в їх виконанні, може його вина, що в своїх зарядженнях, розсиланих обильно по «кресах», давав послух жаданням вшехпольських ячейок...

»Хоч п. Грабські вже давно покинув міністерство освіти, його наслідники нічого не зробили, щоби зірвати з нещасливою політичною лінією в «кресовім» шкільництві... Влада «моральної санції» не нарушила ані одної цеголки в Грабщині. **Жертвою тої політики впав куратор Собінські, бо та політика пхнула забийчу зброю в руки замаховців.**

Так пише вмірково навіть польський дневник, хоч він не знає і сотої часті того знищення, яке нанесла польська влада, а з окрема львівська кураторія, українському шкільництву. Моральне обурення проти тої руйнуючої українську школу системи, пхнуло зброю в руки вбийників.

Такий є неминучий наслідок кожної системи клясового, чи національного утиску, чи поневолення!

Пісудські хоче короля.

В Несвіжу на Виленщині відбувається від 24 жовтня зізд польської еристократії та великих земельних власників з цілої Польщі. Зіхалися графи й князі як князь Радивил, кн. Чарторискі, граф Юрій Потоцькі, князь Четвертинські, граф Тишкевич. Всі вони мріють

та зітхають за королем у Польщі, бо відома справа, що король не тримає з бідачами, але з магнатами. Цікаво, що на з'їзд магнатів та великих земельних власників поїхав також недавній соціаліст Пілсудскі та й узяв зі собою ще трьох міністрів монархістів та шляхтичів: Мейштовича, Незабитовського і Ромоцького. Ця поїздка і нарада Пілсудського наробила великого шуму в Польщі. Одні кажуть, що Пілсудскі хоче з магнатів утворити нову консервативну партію, інші, що сам хоче стати королем а ще інші запевняють, що Пілсудскі лаштує для одного з англійської королівської родини польський престол — начхавши на весь свій попередній вдаваний соціалізм та фалшований демократизм.

На Україні рідній.

ЮВІЛЕЙ М. С. ГРУШЕВСЬКОГО.

Дня 3. жовтня відсвятковано в Києві ювілей праці вченого історика України Михайла Грушевського, який перед війною викладав історію України на Львівському університеті. В шануванні брали участь представники радянських, професійних, громадських та культурних організацій. Між останніми були представники Львівського «Наукового Товариства ім. Шевченка» та представники литовського університету.

Відповідаючи на численні привіти, Грушевський заявив:

«Сьогоднішнє свято є маніфестацією української культури та науки, що переможно розвиваються на території Української Радянської Республіки. Не зважаючи на всі перешкоди, що за часів царату зазнавала українська наука, вона нині невпинно розвивається. Наші вчені повинні здійснити гасло «лицем до села» та взяти за основу революційні досліди останніх років в галузі науки.

На жаль Українська Радянська Республіка об'єднує тільки $\frac{2}{3}$ України. Я вірю, що доживу до того часу, коли побачу об'єднання всіх українських земель в формі Радянської Республіки, коли надійде той час, про який мріяв небіщик Іван Франко.

(За «Комуністом» з дня 5. X. ц.р.)

Радянська влада зробила дуже багато в справі українізації.

Українська преса з Української Радянської Республіки подає розмову представника Радянської Телеграфічної Агенції з головою «Наукового Т-ва ім. Шевченка» у Львові. Др. Студинський говорив:

Я щиро кажу, що радянська влада надзвичайно уважно ставиться до української культури. Я переконався, що українізація не фікція (мрія), а реальний факт, що його так розумно й глибоко здійснює радянська влада. Такі факти, як відкриття української опери, існування театрів імені Франка та «Березія» (новітний театр з Л. Курбасом на чолі), українізація культурної роботи, зріст української літератури — все це свідчить за це, що радянська влада зробила дуже багато в справі українізації.

Приїхавши до Львова, я дбатиму, щоб спростувати всі вигадки ворожих радянській владі газет. Вже сьогодні я надіслав спеціальну кореспонденцію до львівських газет.

Др. Студинський задержався тільки на одній ділянці життя на Великій Україні. Він пише тільки про розвиток української культури під теперішню владою на Великій Україні. Про те, як далеко сягає автономія Великої України у політичних чи господарських справах — не говорить п. Студинський ні слова. А булоби добре, щоби заговорив слова правди й про те. Бо цікаво булоби нам тут за китайським муром довідатися, чи має Україна право вирішувати без Москви про свій бюджет, про свою армію, про заграничну політику. Цікаво булоби знати, як ставиться українське радянське правительство до жидівської колонізації в Одещині й на Криму, що думає робити з насильною русифікацією українського населення на Зеленім Клинні ітд. Всіми тими справами (не тільки українізацією і культурою!) цікавиться дуже український селянин і робітник під шляхоцькою владою.

НА ХЛІБНОМУ РИНКУ.

Большевики, які свою диктатуру хотіли оперти на силі міського пролетаріату, через довгі літа провадили крайню ворожу для села політику. Всі їх зусилля були спрямовані на це, щоби як найскоріше будувати фабрики та поліпшувати положення фабричного й копальняного робітництва. Але по кількох роках така політика виявилася не лиш негосподарною, але просто божевільною. Вона допровадила до голоду й до повного ожечбрачення Союзу Радянських Республік. І большевики хоч не радо, мусіли завернути з помилкової дороги. Вони проголосили нову господарську політику (неф) і відвинули (клич «лицем до села»). До цього примусила їх ворожа, а навіть грізна постава селянства. Не випускаючи влади зі своїх рук, большевики всежтаки в дечім пішли на зустріч селу, бо побачили, що рільна господарка може принести державі гроші з заграниці. Харківська газета «Комуніст» приносить в ч. з 5 жовтня такі дані про вивіз хліба через Одесу:

«Експорт зерна через Одеський порт продовжується посиленням темпом. За всю минулу кампанію (за минулий рік) через Одеський порт пропущено 6 мільйонів пудів. За цьогорічну кампанію протягом перших 2 місяців уже пропущено біля трьох мільйонів пудів. Тому є підстави вважати, що хлібекспорт в цьому році з Одеського порту збільшиться в кілька разів проти торішнього».

Як виходить з цього повідомлення, то український селянин сильно працює і вся торгівля з зараницею стоїть на його плечах. Все багатство й золото викупують по найбільшій частині його руками. Тому й не дивниця, що селянство домагається для себе рівної участі у владі на рівні з міським робітництвом. І не диво, що з кожним днем в руках велита — українського працюючого народу, тає лід диктатури комуністичної партії. Не даром кричить московський проводир комуністів до всіх комуністів світа, а головню до опозиції. «Не зариваймося з селянством, бо шню вкрутимо диктатурі пролетаріату». Побіда працюючих села й міста над диктаторськими зазіханнями жмінки московських комуністів, має на Україні ще й велике національно-визвольне значіння. З приходом до голосу українського селянства, при-

ходить до значіння й поваги українська справа.

Перша Всеукраїнська Партійна Конференція.

Дня 17 жовтня о 7 год. веч. відкрив Г. І. Петровський Першу, Всеукраїнську (?) Партійну Конференцію (К П. б. У.). Прибуло 145 делегатів з рішучим голосом і 217 з дорадчим. В своїй промові звернув Петровський, президент Української Радянської Республіки, увагу на досягнення влади в індустріялізації (упромисловленні) країни. Він підчеркує, що власне:

«Постанови 14 партійного з'їзду та Центрального Комітету Всесоюзної Комуністичної Партії визначили початок нової смуги політичного й господарського розвитку. Ці постанови відкрили нову фазу в царині піднесення індустріялізації країни та росту сільського господарства».

Дальше стверджує Петровський, що в 1926 р. правительство дуже багато капіталу вложило в розбудову промисловости і запевняє, що правительством більше буде на це звертати велику увагу:

«Ми маємо можливість вкладати чим раз більші й більші кошти в капітальне устаткування промисловости для того, щоби забезпечити її дальший розвиток на соціалістичних засадах».

Чому так ярко описує Г. І. Петровський ту «капітальну поміч», яку дає уряд промислові? Чому підкреслює він те, чого зовсім в інших умовах не треба підчеркувати? Очевидна, а на Україні зовсім уже очевидна правда про те, що українській промисловості треба великих капіталів і державних кредитів, щоби вона могла правильно розвиватися!

Петровський представляє тому так докладно поміч уряду в індустріялізації та тому підкреслює спасенність постанов 14 партійного з'їзду, щоби підорвати атаку партійної опозиції, яка також на Україні їздила на конику «індустріялізації» та тим хотіла провалити теперішній курс політики комуністичної партії. Петровський запевняє:

«Страх та паніка опозиції з приводу того, що нам грозить приватний капітал, як ми бачимо, ні на чому не ґрунтовані. І тепер сама опозиція кається в усьому тому, що вона наплутала», — («Комуніст» ч. 240).

В дальшій частині промови голова УСРР стверджує зріст міжнародного значіння СРСР, помімо намагання англійської буржуазії та французької реакції оточити СРСР колом ворожих держав. Особливо спиняється на взаєминах з Польщею, де останнім часом добачується збільшення милітаристичних прагнень. В звязку з тим помічається після думки Петровського також певне оживлення в лавах конрреволюційної еміґрації. Роскресають старі маріонетки, як ось гетьман Скоропадський й усякі отамани. Також у капіталістичнім світі демає надій на устаткування. Брїян радиться зі Штреземаном над тим, як допровадити до франко-німецької дружби, а слідом за їх нарадою радять Муссоліні й Чемберлен як ставленики англо-італійських капіталістів, якби цю дружбу розірвати. Промовець спиняється довше над зростом клясових різниць в Європі, над зростом безробіття і до-

Чи ви вислали вже передплату до кінця року?

рожнечі, які штовхають європейські держави і Америку на шлях завоювання колоніальних ринків і на шлях нових воєнних авантур. На тлі цих світових подій міцніє господарство, промисловість СРСР і можна бачити, як зростає пролетаріят і міцніє комуністична партія.

Після промови Петровського вибрано президію з 27 членів. Почесним головою вибрано одногослосно Сталіча.

Кооперативне свято у Львові.

В неділю дня 17 жовтня вишло львівське селянство та робітництво на українську руханкову площу за Стрийською рогачкою, щоби там повитати терпеливого будівничого нового ладу — українську кооперацію та заігри нових і старих її робітників до дальшої праці. Львівської інтелігенції було мало. Не забракло між запаленими працівниками на полі кооперації також і кооперативних маркирантів. На святі вони виходили тихими й ревними борцями за кооперативну ідею. Всежтаки помиляються вони дуже, коли думають, що невчене око не прогляне їх та врешті заборонить засмічувати ідейні кооперативні ряди!

Свято з початку заповідалося на

краєве, але згодом виявилось, що власне в центрі краю, в місці найтугіших кооперативних голів, кооперативне свято випало на жаль гірше, ніж в інших повітових центрах.

До успіху свята причинилися в великій мірі Лугові товариства. Злетілося багато молодих вірлів, щоби задокументувати, що є їм дорога кооперація, цей передній, перший жовнір на фронті змагань соціалістичного нового світа зі старим капіталістичним. І вони молоді друзі знають, що кооперація, це так само їх селянсько-робітнича справа, як їх молодий, зелений «Луг». Не дозволять молоді сили народу, щоби викривилася січово-лугова ідея, й не дозволять на це, щоби ідею кооперації, осьту першу, яка присвічує цілим кооперативним поколінням, викривлено на некористь українського працюючого народу.

До гостей промовив містоголова Красного Союзу Ревізійного п. Остап Луцький. Потім відчитав дир. Шенарович ряд привітів від українських політичних, господарських та культурних установ. Прочитано також привіт від Секретаріату Української Соціалістично-Радикальної Партії, в якому підкреслено вагу кооперації в перебудові сучасного світа брехні, соціальної несправедливості, гнету й насильства на будучий

світ правди, соціалістичної рівності, свободи та національної волі.

Опісля відбулися гарні Лугові вправи. До вправ стануло 128 Луговиюк і 320 Луговиків. Як на львівський повіт, трохи за мало. Але це вже не вина селянства. У вправах слідно багато поступу, коли порівняється їх з вправами на веснянім святі.

Вечером відбулася в салі Лисенка святочна академія, на якій виголосив реферат про завдання кооперації голова Кр. Союзу Ревізійного п. Юліян Павличковський.

Боротьба й праця.

Від коли Польща на нас найшла в Богородчанщину, то не було такої нагінки на Українців, як в останніх місяцях, якось безпосередно по революції Пилсудского. Де звернуться Українці — там зараз зявляються ангели хоронителі з багнетами на крилах, провірюють, записують та хотять відстрашити людей від усякої організації. Навіть читальні «Просвіти», котрі до того часу поліція якось обминала, навіть по них гепермишкують шандарі. Староство розв'язало вже третого «Луга», подаючи цілком дурні причини: що то військові організації, що не стараються купити си-

ІВАН ФРАНКО.

Радикали і попи.

Трохи инакше було в Києві де попи за почином Петра Моцили справді піддержали первісну братську школу і зробили з неї академію. Та попи-ж і тут перші повернули оглоблі в инший бік до Московщини. В часі розбору Польщі українська народність у Галичині, на Поділлі, Волині знаходилася в найбільшій упадку. А через що? Чи не було українських монастирів? Де там! Були, тільки всі були спольщені. Біскупи були шляхтичі і здавен давна привикли вважати хлопа за бидло. Вони були на скрізь Поляками, говорили і думали по польськи, а тільки до якогось часу трималися українського обряду. Монастирі були багаті, але це були так само гнізда польщини. Василянські школи виховували тільки шляхтичів, виховували в тім самім дусі, що й сзуїтські та піярські. Ані простий український народ, ані українська народність не мали з тих шкіл ніякої користі. Не даром гайдамаки, руйнуючи Умань 1768 р., люто накиннулися на василянську школу і повкидали всіх школярів разом з учителями до глибокої криниці. Не даром ще геть пізніше українських попів у львівській семінарії кинулися були з полінами на одного професора, що зачав викладати їм по українськи. «Преч з ним!» — кричали йому ті будучі батьки Руси. «Що то, хце нас поробіць Азіятами?» Українська мова була для них дич, азіятщина; тільки польська мова видавалася їм гідною уст цивілізованого чоловіка.

Правда, нище сільське духовенство держалося української народности. Але чому? Бо за польських часів було темне, станом освіти майже не ріжнилося від простого люду, — значить, і не могло відскочити від нього. Але коли в австрійських школах воно просвітилося трохи, то зараз покинуло мову свого народу, заговорило по польськи, хоча в школах учили по німецьки, — писало по польськи, по латині, аби тільки не по українськи.

Шашкевич і його товариші зробили тут перелом, зачали писати українською народною мовою. Загал попівства обрушився на них, за те; духовні власті здушили їх почини. Із самих Шашкевичевих товаришів деякі замовкли, инші почали глаголати иностранными язики. І коли по 1848 році годі вже було обійтись без народної мови, бодай у популярних книжочках, то яку-ж то науку подавав народові Наумович? Ту саму темну «хлопистику», якою дихало і дихає доси наше попівство, ту саму погорду для хлопської

простоті ту саму віру в чортів і духів, у силу прокляття і гомеопатії.

Це булиби заслуги нашого попівства на полі освіти. А на полі політики? Чи не попи й біскупи навчили наш нарід бити поклони першк кождим урядом, здаватися на ласку з гори, ждати помилування там, де належалоб упоминатись свого права? Чи не біскупи й попи спивяли у нас почини яснійшої, рішучої, хлопської і щиронародної політики? Вони добивалися прав і користей для себе, для своєї попівської кляси, а народові товкмачили, що то буде користь для цілого загалу. Скажемо коротко: **не попи удержали українську народність, а хлопці. Не попівська політика піддержить і розвинне далі ту народність, а хлопська, а при тім широко поступова, радикальна.**

VI.

А тепер ще кілька слів на закінчення. Як поводитися нам з попами?

Ми вже не раз зазначували і сук ще раз підносимо з натиском, що **можна і треба з кождим противником воювати чесним оружжям.** Хто вживає нечесного оружжя, лайки, клевети, доносів і наруги, той тільки сам собі шкодить, псує свою справу. Хвилево він може виграти, але то буде гнила побіда. Ми, радикали, хочемо побідити і будемо чесно боротися.

Ми маємо те переконання, що на політичнім полі з попівством у нас не може бути згоди, що хлопська політика в многому суперечна з попівською. Але це ще не значить, щоби попівство мусило кидати каменем на хлопську політику, вважати її чимось чортівським і ворожим. Радикали думають навіть, що попівство може і повинно покинути свою попівську політику і пристати до хлопської, радикальної.

Чогож вимагалаби така політика від нашого попівства?

Поперед усього **незалежності**, в політичних справах. Священик повинен чути себе так само громадянином, як і його парафіянин-радикал і не повинен дати собі накидати погляди і переконання ані від консисторії, ані від ради повітової, ані від дідача. Він повинен мати поперед усього на оці добро і просвіту народу і служити тому народові своїм знанням.

Вкінці ще одно бажання. Воюючи з радикалами, повинні попи старатися пізнати їх ліпше, читати їх газети і письма, бувати на їх зборах не як вороги, а як спокійні свідки і учасники, не плести дурниць на проповідях і в розмовах не підсувати радикалам таких слів і вчинків, у яких вони не винуваті.

(Конець).

кавки, що ходять по вічах, що не йдуть ратувати вогню на десяте село і т. д. Комісарі на вічах чимраз більше обмежують свободу слова, а зажалення на це до староства не дочікуються полагодження. На довірочні збори староство посилає шандарів для нагляду над нарадами, а особливо пасуть вони за нашими товаришами: де лише в село зайде наш брат, зараз там вийт сам, або за спонукою попа, дає знати на постерунок, а шандарі без духа летять на місце сходин. Особливо гуляє тут шандар, що чомусь називається Конечний, хоч він цілком і ніде не є конечний. Набрехав в старостві на тов. Бойка зі Саджави і староство покарало тов. Бойка 5-денним арештом без заміни на гроші. А шандар той є відкомендерований до «політики», ходить по всяких зборах, а як говорить «уржендово» до Українців, то аж зубами скрегоче і завертає білками. Навіть чисто господарським організаціям власть тепер перешкоджує. Шандарам з Нивочина не подобалася спілка асекурації худоби, та вони сконфіскували рицинус і йодину, призначені для вжитку членів та ще завдали їх до карного суду за неуправлений «гандель» ліками. Так само не устають безправні тягарі на людей: то форшпани (Похівка і Ляхівці), то «кісь» «вступи» до громад (Похівка). В обох цих випадках «Селянська Спілка» на разі оборони людей. Також Повітовий Виділ завів собі свої драчки та стягає їх зі селян немилосердно, а то навіть у випадках, де не повинен стягати нічого. Найгірше дається відступити для населення самоволя наказний вийтів. Повітовий Виділ добирає на комісара якогось Поляка, або яке поліційне шумовиння, з котрим не можуть собі дати ради ні люде, ні потім навіть сам Повітовий Виділ, коли показуються в громадській касі «непорядки».

Всюди по селах вийти урядують по польськи, явно нехтують нашу мову, а не допомагають ніякі зажалення. В таких свідомим українським селі, як Грабовець, урядують заїлий Поляк, шандар Ржешутка і то сам оден, навіть без байратників. До того допікає староство населенню ріжними неповинними карами: за виратування корови сусіда від здуття дістав Кравець з Ляховець 20 зол. каря, а Купчак зі Солотвини за — вибачайте — звалашення огера 50 зол. каря!

І загалом біда. Врожаї не випали так світло, як зразу здавалося — не залатають торічних неврожаїв і шкід. Податки стягають немилосердно, рекурси не допомагають, а до Адміністраційного Трибуналу у Варшаві наш господар розігнатися не може.

Серед таких обставин селянство в повіті шукає собі відпору в своїх організаціях та горнеться до гурту, лізнавши, що не такий страшний чорт, як намальований. Зорганізована перед роком «Селянська Спілка» єднає чимраз більше членів. Правна порада при тім товаристві щодня урядуює та кожному селянинові чи робітникові дає пораду і поміч та освідомляє селян в ріжних правних справах. Заснована перед кількома місяцями кредитово-щаднича кооператива «Селянська Спілка» дає селянам дрібний кредит і дійшла вже до яких 8.000 зол. обороту, а крім того дає безпроцентові позички на будову читалень

(Саджава, Нивочин, Скобчівка), тоді, коли така сильна інституція як «Дністер» позичила філії «Просвіти» гроші на відбудову дому філії і тягне долярний курс. Також організація забезпечення худоби пішла добре: за останній рік всі спілки разом виплатили своїм членам допомогу за яких 50 штук страченої худоби.

За те гірше є по містах, яких у повіті є три: Солотвина, Лисець і Богородчани. Крім читалень «Просвіти», в котрих нема ніякого живішого руху ані розвою, одні тільки Богородчани мають спілку допомоги на випадок втрати худоби. Міщане, хоч гірко їм живеться, ніде більше не гуртуються, а в їх читальнях верховодять «поржонді» — або киринники, противні всякій плячовій і доцільній організації. Деякі свідомі міщане в Богородчанах продумували над заснованням кооперативу для набування сирівцю для всіх трьох родів міщанського ремесла: кушнірів, ткачів і шевців. Одначе в останнім часі взяла верх кириня загально знаних авантюристів і через те організаційна справа припинилася.

Отож організація по селах іде богато краще, як у містах, розвивається зацікавлення до всяких способів поратунку серед нинішних тяжких обставин і поширюється політичне освідомлення.

Одначе помилявсяби гірко той, хто думавби, що цей поступ в організації працюючих людей села й міста не має заєзятих ворогів серед «своїх» таких людей. Всі ті, що звикли користати з темноти народу, що не знають і не хочуть знати ніколи впертої і жертвенної праці, а тільки бігають на гонори і показують фальшивий патріотизм — всі ті тепер обєдналися та заїло, підло і ганебно киринять та обріхують і обмовляють тих, що несуть на собі тягар організаційної праці в повіті. Зібралися до купи хруні явні і тайні, в ризах і без, поліційні доношки і криміналісти, взяли собі до помочі звичайних вуличних хуліганів, заводять авантури і бійки на зборах і посилають повні клевети і сліпої ненависти дописи до унівських газет. Хто є ті клеветники і чого їм треба — розповімо в другім числі.

Працюючий.

Подолист, місяць українських інвалідів.

Тягар удержання інвалідів-недобитків Укр. Гал. Армії лежить виключно на плечах українського громадянства. Рік-річно відкликуємося до нашого загалу в тій справі, раз-у-раз стукаємо до патріотичних сердець, намагаємося дати та стараємося не допустити, щоби про них забули та покинули їх на поталу гіркої долі. Громадянство ніколи не відмовлялося від жертв на ту ціль.

Наше товариство уладжує тільки два рази до року збірку на інвалідів — у зелені свята, а вдруге — в осени. Цього року в часі зелених свят зібрано по-верх 15.000 зол. Але треба пам'ятати, що Товариство видає пересічно 4.500 зол. у місяць. До кінця вересня ц. р. видано на підмоги інвалідам у цілім краї 18.665 зол., на удержання Укр. Дому Інвалідів у Львові 17.799 зол., куплено парцелю під будову власного інвалідського дому за 22.000 зол. Товариство

лічить безплатно кожного інваліда УГА, дає кожному потребуємому інвалідові протези (штучні ноги), а одна протеза коштує 150—200 зол. Це все являється можливим при рівночасній допомозі українського громадянства з Америки, яке несе майже половину тягару удержання наших інвалідів.

Допомога інвалідам УГА мусить бути постійна, не доривочна. Тому — не будьмо короткозорими, погляньмо оком душі на всіх тих інвалідів, що так тяжко терплять за нас і скажимо собі: Мусимо пам'ятати про них, поки хоч оден з них буде при житті.

Місяць листопад призначений на збірку жертв для інвалідів УГА в цілім краю. В цей історичний місяць, що викликає в наших душах так багато радісних і болючих споминів, ніхто не відмовиться простягнути щедрю, помічну руку тим, що свою молоду силу й здоровля віддали в жертву Вітчизні. Грошеві датки просимо присилати залученими чеками. Збирайте жертви в Листопадові Роковини (з нагоди панахид по покійних членах УГА, святочних зібрань, концертів тощо) та присилайте їх тим, що заслужили собі на батьківську опіку цілого народу.

За Укр. Краєв. Товариство Опіки над інвалідами у Львові (вул. Руська, ч. 3. II.) **М. Білецька, вр. голова, П. Пестолок, вр. секретар.**

Як вони нас учать?!

В унівській «Свободі» з дня 10-го жовтня поміщено допис про загальні збори філії «Просвіти» в Богородчанах, в якій брехня на брехні іде й брехнею поганяє. Неправду пише «Свобода», коли каже, що т. д-р Когут назвав всіх міщан, селян дураками та й неправду пише, що українська інтелігенція Богородчанщини знає вагу освіти селян і міщан. Власне та інтелігенція дбає тільки про те, щоби хтось не вніс нового духа до їх баламутної освіти. Коли Виділ філії ухвалив, щоби скликати надзвичайні загальні збори філії для намічення плану праці та оживлення просвітнього руху, тоді ця «Богородчанська інтелігенція», а найбільше деякі попи, нарobili рейваху, що радикали хочуть узяти керму в філії «Просвіти». Ось бачите, як унівські провінціональні патріоти розуміють працю в «Просвіті».

Щоби не допустити соціалістів-радикалів до освітньої праці, унівські патріоти з Богородчанщини розвели широку акцію, бо тільки до такої акції вони спосібні, щоби перешкаджати в освідомлюванні села. Тут вони душу й тіло готові положити. Розпускали брехні, добивалися до кооперативів, а навіть зорганізували боївку, яка по хамськи напала на інваліда Української Галицької Армії Василя Корнута та побила його так, що він цілий тиждень ходив з синяками. Осьтак провокують унівці соціалістів-радикалів та хочуть викликати вовка з ліса.

За вплив у філії розбиваються такі діячі, котрі в себе в селі зовсім не цікавляться освітнім рухом, але навпаки раді з цього, що ні оден промінь не освічує селянську хату. Такий панотець у Старім Лисці, що так багато кричить, то в селі в себе не заложив ще читальні, хоч сидить вічно в селі каменем

Але в тім його інтерес, аби селянин був дурний.

На зборах філії працювали ундисти, працювали поліційні агенти й працювали хруні. Всі поставилися одним фронтом проти праці соціалістів-радикалів.

Свідоме селянство Богородчанщини жадає нових надзвичайних загальних зборів філії «Просвіти» в Богородчанах, які повинні відбутися при участі делегата з Головного Віділу. Віділу, який виходить при допомозі боївок та ординарної бійки, селяне не узнають.

Молот.

Правна порада.

Податок від даровизни і спадків.

Польський закон о оплатах стемлевих з 30 вересня 1926 р. В. З. Д. Р. П. П. ч. 98, поз. 570, в 172 артикулі привертає до сили від 1 січня 1927 р. давні закони о податках від даровизни і спадків.

Від 1 січня 1927 р. даровизна або спадок для супруга або дітей та внуків будуть вільні від податку тільки до 1.700 зол. Від 1.700 зол. даровизни і спадки для супруга або дітей і внуків будуть оподатковані почавши від 3% до 25%. До 1 січня 1927 р. на підставі обов'язуючого закону даровизни і спадки на річ супруга, дітей і внуків є вільні від податку до 10.000 зол.

Даровизни і спадки між дальшими свояками і чужими по думці того самого закону будуть оподатковані від 1 січня 1927 року вже від вартости 85 зол. і то в висоті від 3% до 60%.

До 1 січня 1927 р. даровизни і спадки поміж дальшими свояками і чужими є вільні від податків до 3.000 зол.

Цей новий закон відібеться від 1 січня 1927 р. дуже болючо на кишнях українського селянства, бо від 1 січня 1927 р. повернуть такі високі оплати при даровизнах і спадках, які обов'язували до половини року 1924.

В наслідок цього, що ці оплати були за високі, польський сойм змінив закон о даровизнах і податках, а тепер знова в цілі санації польського скарбу впроваджено знані нашому селянству високі податки від даровизни і спадків.

В найближчих числах «Громадського Голосу» подамо декілька постанов з закону о стемлевих оплатах, які найбільше обходять селянство.

Др. Лисий Володимир.

Цікава всячина.

Боротьба проти трійливих вужів у Бразилії.

В Бразилії виводиться страшенно багато трійливих вужів. По обрахунку випадає, що на оден рік є там 24 тисячі осіб укушених через вужів 3 того річно через ту отрую вмирає 5000 людей! Колиби рахувати, що праця одного чоловіка в силі віку дає пересічно річно 5000 зол, то бідна на людей бразилійська республіка трапить через вужів річно 25 мільонів зол. Крім утрати стільки людського життя, треба ще рахувати страти худоби через укушення вужів. Тих страт у худобі годі сконтролювати й обрахувати, але на всякий випадок вони не менші від страти в людях. З тої причини старасться вже віддавна бразилійське правительство вести відповідну боротьбу з трійливими вужами, аби від них було як найменше шкоди.

В тій цілі є заложений коло міста Сан-Павльо окремий інститут. У тім інституті збирають з цілого краю трійливих вужів. Для них є побудований окремий город, з високим в чоловіка цементовим парканом, перед яким ще окрім того

є викопаний глибокий рів, та випущений водою. Це зроблено на те, щоби вужі не могли видістатися з городу, бо через воду не може жаден вуж видратися на цементову огорожу. В городі нема жадних дерев, тільки трава. В траві побудовані штучні муравлища, з відповідними входами, де вужі можуть вилежуватися.

В тім городі є величезна маса всяких бразилійських трійливих вужів. Їх держать тут на те, щоби з них брати трутину та робити лік на трійливе укушення. Робиться це в той спосіб: Беруть трійливого вужа та витискають йому із зубів отрую. Бо треба знати, що отрую має вуж не в язичі, як декуди несвідомі люде думають, але в зубах. Під зубом має вуж маленький міхурчик з отруєю. Коли вуж кусає, тоді через притиснення зуба до тіла натискається на той міхурчик з отруєю, а отруя в кількох каплях дістається через дірку в зубі вужа до крові укушеного. Отже лікарі з інституту витискають трутину вужам, збирають її, а відтак впускають її відповідним прилзом до крові мула (міштанець коня і осла). Коли мулові впускається по трошки отруї вужа до крові, то в його крові витворюється сам з себе лік проти отруї вужа. Цей лік з крові му а збирається відтак у маленькі фляшечки та посилається по цілому краї. Кождий селянин чи робітник, що живе близько лісів і сіножатей, мусить мати з собою цей лік, щоби на випадок укушення вужа встрикнути його до своєї крові. Без того ліку наступає скоро смерть укушеного.

Цікаво, що вужі потребують своєї отруї, так би мовити, до життя, бо коли їм витиснуть із зубів отрую, то вони більше не хочуть нічого їсти та просто до року вмирають з голоду. Лікарі з інституту не бояться навіть найбільше трійливих вужів, бо проти укушення маю в усе л'к під рукою, а тому їм укушення вужів нічого не шкодить.

Інститут в Сан-Павльо потребує отже для виробу ліку проти трійливих вужів так мула, як і самих вужів. Очевидно, що мулів дістати легко, але трійливих вужів трохи тяжче. Інститут заосмтрює себе у вужів так: розсилає по цілім краю спеціальні прилади для ловлі вужів. Хто прише одного трійливого вужа до інституту, той дістає фляшину ліку вартости одного долара. В той спосіб з цілого краю надходять у відповідно збудованих коробках вужі поштою. Кождий їх ловить, щоби відтак таншим коштом мати лік проти трійливого укушення. Пошта пересилає ті коробки з вужами без оплати.

Давніше вмирали в Бразилії цілі десятки тисяч людей від трійливих укушень вужів. Тепер наслідком праці інституту в Сан-Павльо число смертельних випадків від укушення вужів стає шораз меншим.

Жахливі наслідки бурі.

Не забулася ще страшна катастрофа яку спричинив великий вітер на американським півострові Флорида. Цілі людські оселі й міста знищив, нароби великі шкоди, побив та поранив тисячі людей. Аж отсе в минулім тижні навістив шалений вітер великий острів Кубу, що лежить недалеко Флориди. І там погубило при тій нагоді 600 людей. Є 9000 ранених і 6000 людей без даху над головою.

3 партійного життя.

Тернопіль — Тернопільська Повітова Управа УСРП переводить енергічно збірку між членами партії на пресовий і організаційний фонд. Наложений Головною Управою на наш повіт контингент роздано на поодинокі громади. Сподіємось зібрати навіть більше, чим признано. Доказом цього є початок, який дала партійна громада Купчинці-Драгоманівка. На довірчній нараді членів партії, яка відбулася 17. X. 1926, декларовано вже поважну квоту 44 дол., а крім того наложено єще на несприятливих членів 36 дол., так що самі Купчинці-Драгоманівка дадуть напевно около 80 доларів. Виказ товаришів, які декларували, подамо в слідуєчій числі «Громадського Голосу». Інші громади Тернопільського повіту і цілого краю не повинні остатись позаду і повинні брати приміри від славних Купчинців-Драгоманівки, які під оглядом організаційним стоять на першій місці не тільки в повіті, але може й у краю.

Самбірщина. — Дня 18 жовтня відбулася в Самборі повітова конференція УСРП. На конференції обговорено сучасне політичне поло-

ження та уложено план дальшої праці в повіті. Між иншим на конференції переведено в зміслі постанови Головної Управи УСРП. надзвичайне оподаткування таких товаришів (у злотих): Викоти — Миськів Микола 5, Яремко Михайло 10; Ваневичі — Волощук Ілько 15, Іван Сарухман 5; Морозовичі — Семен Мінко 10; Баранчиці — Пилип Круликевич 20, Лещини 20; Лютовська — І Стрепка 5, Василь Ревць 5; Фельштин — Карпинець 5, І Кусень 5; Гумінець — Мих Дунь 10, Михайло Тома 10, І Шубак 10; Блажів — І. Гуран 20, Шенітко 5; Черхава — Турецький 5; Воля Блажівська — Микола Миськ в 20; Сілець — Олекса Кишакевич 20, Кульчицький Дм. 20, Іл В рончак 20; Кульчиці — Проць 5; Бзбина — С. Саврун 20; Береги — Дм. Футала 20, Вас. Футала 20, І. Пелиняк 20; Пиняни — Мих. Прип'ін 10, І. Прип'ін 5; Містковичі — І. Чухрай 10, Г. Ладанай 10, Вас. Гимон 2, Мих. Гимон 5; Зарайсько — І. Піщора 10, Ст. Футала 10; Глибокі — Е. Пукач 5; Самбір — Кішула Василь 200, Іван Рогуцький 100, Мих. Чухрай 10, І. Бережницький 20, Б. Пюрко 5, М. Коберська 5, Филипівіт 5, О. Коберський 5, Шембель 10.

Всіх членів визнано, щоби заплатили залягаючий партійний податок за 1925 і за новий рік 1926. Місцевим громадам доручено улаштувати вистави і т. п., а чистий дохід призначити на організаційний і пресовий фонд своєї партії.

Белз. Дня 10 жовтня в с. в. салі «Н родного Дому» відбулася довірчя нарада, скликана т. д. ром Салагубом. На порядку наредбули справи політичної, економічної та культурної організації в Белзькому повіті. Про справи культурно-освітні р. ферував т. Салагуб, про політичне та господарське доложження працюючих людей на західно-українських землях реферувал т. Курак, делегат Головного Секретаріату УСРП зі Львова. Після обох рефератів вивязалася дискусія, в якій забирали слово переважно селяне, котрі прибули на цю нараду навіть з найдальших сіл белзького повіту. Це є показником зросту свідомости українського селянства та його зацікавлення організаційно-політичним рухом.

3 життя села й міста.

Спростування!

Горожнина Велика, пов. Рудки. Громадянин села Горожанни Великої пов. Рудки, Іван Доцровольський спростовує допис в «Гром. Голосі» ч. 38 тим, що він нічого не знав про прохання відступити саяу Кооперативи на віче УСРП, а тому не був причиною відмови відступлення цієї салі.

С. Шкліп — Луцького повіту.

Ото наші селяне, що недавно відчинили філію Луцької Просвіти починають поволі ворущитися. Роздобули трохи книжок, читають їх, улаштовують бесіди. Недавно також вийшла думка про закладення кооперативи. Треба знати, що село наше дуже велике і виділене на хуторі: розкинулося майже на протязі восьми кілометрів. Колись ми були дуже заможні, але війна й евакуація, до якої нас примусили Москві, дуже погано відбилися на селянстві. Кождий хутір мав шкоду і нині, після кількох літ, селянство починає поволі розбудовуватися, переходити вже на життя з землянок до хат. В селі є три церкви і майже десять приватних крам'янів, з котрих кождий старасться обдурити і обманити нашого брата селянина. Але стараннями свідоміших цей визиск буде припинений. Відчинивши кооперативу, думаємо, що трохи скоротимо апетити рижих чужинців, що висмоктують соки з українського селянина. — Хуторянини.

С. Лаврово, Луцького пов. Що значить почин і свідомість у праці, нехай послужить прикладом хоча-б наше село. Ото вже давна існуюча філія «Просвіти» обєднує коло себе всю свідоміщу частину нашого селянства. Хоча батюшка закликає на голови свідомих просвітян «громи небесних», але громадянство вже розпізнало батюшку. При філії існують гуртки драматичний і співчий. Бібліотека філії має біля 700 книжок, які старанням членів уже переплетено. Рух книжок дуже великий. Старанням Ради філії розпочато організацію кооперативи, до якої в першу чергу мають увійти просвітяне. На жаль тільки драматична секція не може вести своєї праці регулярно і як слід, бо адміністрація польська не дає дозволів ні на вистави, ні на концерти. **Лавровецький.**

Село оживає.

Хицьк, пов. Косів. Розкинене село на просторі 6 км. Село неначе в ямі, але є хатки, що світять по горбах. Інтелігенції майже нема, селяне самі про себе дбають. Є в селі читальня, аматорський гурток, каса ощадности, кооператива, бу-

дується „Народний Дім“, молодші гуртуються в „Пласті“. Дня 8 серпня відбулися Загальні Збори Т-ва „Луг“, до которого вписалося 150 членів і свідомі всі. В часі Загальних Зборів в селі не можна було уладити музики. І хоч у священика музика грала, то ніхто не вишов-зі зборів, поки не скінчилися. Майже половина зложила відразу вкладки по 1 зол. Лугівники народ моторний і поступовий Зн-є, що в „Лузі“ найбільше працюють соціалісти-радикали. Тому дуже дивуються, що д-р Дашкевич, який вдавав до цієї пори соціаліста-радикала, тепер кинув ту селянську-робітничу партію Чи пристане тепер до УНДО? Чи може бажає, щоби також у „Лузі“ ундівці взяли верх, як узяти у всіх товариствах? Чи може буде закладати сам свою партію для себе? А ми думали, що він серцем пристав до селянсько-робітничої справи, а він тільки прикидався! В Косові лихо. Інтелігенції, яка хотілаби трохи попрацювати для села, нема Є кілька студентів університету, але вони до роботи не охочі, а на гонори ласі. Коли дня 1. серпня селяне з Брустур-прислали фіру по делегата на збори чит. „Просвіти“, то ніхто не хотів їхати а п. І. Б. просто не міг, бо вечером була забава Поїхав оден селянин Л. і робітник Б. З цього наука: селяне й робітники! Числіть тільки на власні сили. Н. Л.

Зі світа.

В АНГЛІЇ розпочалася нарада представників англійських держав, які входять у склад англійської імперії. Втримати ті держави в більшій або меншій залежності від Англії є великим і трудним завданням англійської політики. Кожда з тих держав має свої окремі інтереси, національні й чисто господарські причини, які в своїм розвитку стремлять до цілковитого відриву від Англії; але є також господарські вигоди, що тримають їх ще якийсь час при Англії. Що хвилини однак підносять свою голозу то Індії, то Єгипет, то Канада, домагаючись для себе щораз більшої волі та намагаючись усунутися з під впливу корінної Англії. Положення Англії у відношенні до її домінії є ще о стільки трудніше, що під самим її боком Ірландія стремить до повного визволення. Всежтаки свобода торгівлі між поодинокими домініями та взаємні договори, столітня торговельна залежність, звязки та зручна й уступлива, відповідно до вимог часу, політика передових англійських політиків, доводить да цього, що та світова імперія не розлітається. — Йдуть спільно з метрополією і Канада і Індії і Австралія і Єгипет і Південна Африка. В цім році Канада видвигає вимогу, щоби вона сама, незалежно від міністерства заграничних справ Англії, могла обсаджувати амбасаду в Нью-Йорку. Але з другого боку вона таки тримається далекої Англії, бо має зараз на цілім полудні величезну й сильну державу — Злучені Держави Америки, які о много скоріше як Англія, моглиби її поставити в господарську й політичну залежність від себе. На конференції будуть порушені всі питання світової політики. Особливо видвигнуто потребу скріплення торгівлі між поодинокими частинами імперії.

В СОЮЗІ РАДЯНСЬКИХ РЕСПУБЛИК ішла довгий час підготовка до 15 партійного зїзду, який отсе зачався дня 25 жовтня. Довгий час його не скликувано, бо Центральний Комітет боявся опозиції. Тепер Сталін побідив на цілій лінії. Ще перед зїздом відбулося повне засідання Центрального Комітету ВКП і Контрольної Комісії. Рішено пригадати та остерегти Зіновєва, Троцького, Каменєва, Пятакова, Евдокімова і інших перед новою спробою зломання

карності. Вони пригадують Троцькому, що він уже раз осудив творення фракцій на 13 зїзді, але позабув це в 1926 р. Рішено усунути Троцького з членства Політичного Бюро та ухвалено, що Зіновєв не може бути дальше головою Третього Інтернаціоналу.

ПОЛЬСЬКО-РОСІЙСЬКІ переговори в справі заключення договору про взаємне забезпечення на себе не нападати, мають зачатися в найблищих днях. Так принайменше пишуть з Варшави.

В ПЕРСІЇ так як в Іспанії полюють на життя свого монарха вірні піддані майже що чвертьроку. Іспанський король дістав уже зі страху манію складання музею з тих ножів, кульок, револьверів та бомб, якими його хотіли погубити. Кажуть, що збірка представляється досить цікаво. Таке саме щастя має перський шах Різа Кан, котрий недавно захопив владу в руки. Шах їхав автом. За ним їхало опанцирене авто. Атенатчик думав, що шах іде для безпеченства в опанциреном авті й тому кинув туди бомбу, яка вибухла, побила сторожу, розірвала авто, але шахові нічого не вдіяла.

ПРО ДРУГУ РОСІЙСЬКО-ЯПОНСЬКУ війну заговорив бувший французський намісник у Сирії Жувенель. В першій війні в 1905 р. Росія втратила порт Артур, половину острова Сахалін та полуднєвий залізничний шлях у Манчжурії. Тепер зачалася нова російсько-японська війна. Тільки цікаве в ній те, що проти себе не стоять тепер у боротьбі російські чи японські військові кораблі або армії, але китайські генерали та губернатори. В тій другій війні втратила Росія вже другу половину острова Сахалін. Хоч Японія не провадить сама тої війни, то до цієї пори, як з усього видно, її виграла. Крім Сахаліну, оволоділа майже цілою Манчжурією і має великий вплив на східнокитайську залізницю. Японський ставленник в Китаї, генерал Чанг-со-Лін, заняв російські магазини, школи і порт у Харбіні в своє посідання. На воєнних кораблях СРСР вивісив китайські прапори. Ного ворог, генерал Фенг, перебув отсе недавно цілий рік в Росії і задумує при допомозі большевиків виринути в полуднєвім Китаї, в Монголії. Він пробував уже зорганізувати там національну армію під впливом большевиків, побив союзника Чанг-со-Ліна генерала Ву-пей-Фу та недвозначно заповідає офензиву проти Чанг-со-Ліна. При його допомозі сподіються большевики відзискати втрачене значіння на Сході і сподіються виграти війну з Японією. Розуміється, що здають собі вони докладно з цього справу, що всякі союзи на сході є дуже хиткі. Ось недавно зрадив Чанг-со-Лін свого союзника Ву-пей-Фу в потребі. Європа посвячує тільки половину уваги подіям в Китаї, а вони відіграють першорядне значіння в світовій політиці. Бо СРСР хоче використати китайську домашню війну як пригравку до загальної світової офензиві. Японія це відчуває. Вона хотіла цього року згуртувати всі азійські народи під прапором азійської виключності у так званім паназійським зїзді. Індії, Туреччина, Афганістан, Персія поставилися до Японії трихильно, але Китай під впливом СРСР не хотів пристати до союзу. Утвориліся таким родом дві Азії. СРСР є дуже

зручний у викликуванні різних непорозумінь. Він використає китайську війну для себе. Коли в ній побідить, тоді піде на дальшу війну з європейськими державами. Але коли всі заміри СРСР захитаються, тоді мабуть виїде так, що погодиться з Японією ось так як недавно погодилася Німеччина з Францією, та буде старатися при допомозі Японії увійти в Лігу Народів. Ось так представляє французський політик події в Китаї.

БУВШИЙ НІМЕЦЬКИЙ КАЙЗЕР ЕЙЛЬГЕЛЬМ купив собі хату в Швайцарії недалеко Локарна. Він тепер хоррий і тому задумує кинути Голяндію та перенестися на лікування до Греції, а опісля до Швайцарії. На це дали свою згоду союзники. Він буде подорожувати під спеціальною ескортою.

ПОЛЬСЬКІ ЕНДЕКИ найшлися в дуже смішнім положенні. Колись вони видумували різні способи, щоби давити опозиційну пресу. Самі видумували проекти законів, котрі мали завдання замкнути рот усім тзв. національним меншинам у Польщі та цілій польській лівиці. Тепер найшлися вони самі в опозиції до уряду Пілсудского, а той уряд витягнув майже без змін недавній ендецький проєкт давлення преси. І ендеки заваркотіли на свою власну дитину як несамовіти. Така сама історія з погрозами. Грозив цілий вшехпольський «обуз народови» буком, поліцією і криміналом. Заповідав, що буде панувати, доки захоче і як захоче. Не спішився з реформою виборчої ординації до сойму, назначував своїх воеводів, старостів наказних війтів. А тепер робить це саме подібний до ендеції око в око табір Пілсудского і каже: «будемо урядувати через 15 літ, бо нам так хочеться». Коли вожд ендеції Станіслав Грабскі заповів опозицію в соймі при нагоді ухвалення законопроєкту про бюджет на 1927 рік, то орган Пілсудчиків «Глос Правди» виразно остеріг Грабского перед серйозним ставленням опору: «осторожно горячі панове! Не грайтеся з нашим огнем пімсти в піжмурки!» Пишуть акуратно так само, як писали недавно органи п. Грабского. Так мріяли про владу твердої руки, а так нагло посоловіли!

В АНГЛІЇ що хвилини рахуються з припиненням страйку вуглекопів та що хвилини повідомляють про це, що положення загострилося. Причина тих суперечних вісток така, що обі сторони виграють тепер свої останні сили й англійська преса що хвилини надіється порозуміння. Але порозуміння не йде так легко. Правительство стануло по стороні власників копалень і тим дуже обурило проти себе гірників. Але й поміж провідниками гірницьких професійних союзів не було єдності. Одні годилися вже припинювати страйк, інші радили боротися. Це розхитувало ряди страйкарів, але страйколомів було мало. В останнім часі страйк ще й загострився, бо гірники почули свою більшу силу з надходячою зимою, де брак вугля буде відчуватися сильніше. І справді правительство зачало шукати за такими, котрі моглиби посередничити в спорі і довести до порозуміння. Рівночасно видно, що правительство зачинає денервуватися. Це видно з цього, що вперше наступає на сво-

боду слова англійського горожанина. Комендант поліції в Штефортшір заборонив генеральному секретареві гірничих союзів Кукові і іншим визначним членам Союзу промовляти на публичних зібраннях. А це тому, що Кук є за тим, щоби безоглядно продовжувати боротьбу аж до повної перемоги. На поміч англійським страйкуючим гірникам іде також англійська робітничая партія праці. Вона заявила на своїй зїзді за тим, щоби всі копальні перейшли в заряд і на власність держави. За таким внесенням голосували представники більше як 3 мільйонів робітників. Проти голосували представники 200.000.

ПРИГАДУЄТЬСЯ всім Громадянам-Українцям в „ДНІСТРІ“ ще не забезпеченим, що 1/3 часті вартости будинків не підлягає примусовому забезпеченню в ПДУВ. і тому належить зараз а найдалше по 31. жовтня ц. р. виповісти її в П. Д. У. В. і зараз забезпечити в „ДНІСТРІ“ (з терміном від 1. січня 1927 р.) 1—2

Всякі інформації в тій справі подасть Т-во „ДНІСТЕР“ у Львові і його Агенції, які знаходяться у всіх більших громадах.

НОВИНИ.

До українського Громадянства!

Львівський воєвідський уряд рескр. з дня 12 жовтня 1926 Ч. БП. 13836 26 дозволив «Українському Краєвому Товариству Опіки над інвалідами» у Львові перевести семиденну збірку харчів у часі від 4 до 30 листопада ц. р., при тому точний речинець збірки в кождім повіті визначить відносно староство з місцевими комітетами. Товариство розіслало цим комітетам збіркові листи та повновласти для збирачів. Тяжкі умови рескрипту будуть утруднювати збірку. Просимо одначе не зражуватись цим та в як найширшій розмірі використати розіслані нами чеки для висилки грошевого датку для українських інвалідів, не чекаючи, аж прийдуть збирачі. — Укр. Краєве Товариство опіки над інвалідами у Львові.

Спростування.

В 31. числі „Громадського Голосу“ від дня 7. серпня 1926 року в рубриці: „Що пишуть і говорять“ була поміщена нотатка про часопис „Український Голос“, в котрій між іншими написано: „Хай собі „Український Голос“ руїниками“ голови не завертає, але пильнує свого співробітника радника і папського шамбеляна, аби він своїх дітей не перехрещував на латинське“.

Тою нотаткою чувся діткненим Вп Радник Дмоховський.

Редакція „Громадського Голосу“ помістила ту нотатку в довірю до інформацій свого перемиського кореспондента. Тому, що ці інформації показалися не точними, редакція отсим ту нотатку відкликуює.

Еміграційний уряд

повідомляє, що візи того уряду видані перед 1 січня 1924 р., будуть з днем 1 листопада неважні. Емігранти, що мають паспорти з такими візами, повинні в уряді дістати нові візи і реєстраційні карти, коли зложать 5 зол. Канада позваляє на ввіз 4.000 емігрантів з Польщі на фарми. Американський конзулят приймає на вересень за багато подань і то-

му частину їх полагодив так, що переніс їх на жовтневу «квоту».

Судьба - доля гірника.

В одній місцевості в Америці в штаті Мічіган наступив вибух у копальні заліза, який засипав 43 робітників. Тому, що вибух був газовий, ніхто не думав про це, щоби можна ще було врятувати нещасливих людей. Пять днів копали, щоби добитися до трупів, а сотки рідні ждали на тіла найдорожчих батьків. Тимчасом найшли їх пятого дня без сили в копальні. Нещасливі пробували варити березову кору. Але вже не мали сил, щоби пити. Їх напоєно і вивезено на свіже повітря. День спасення гірників був святом у цілм місті.

14-літний розбійник.

В Берліні вбив в цілях грабїжі 14-літний Карль Міллер 75-літнього старця, почтового урядника, Йозефа Добіндта, його 60-літню спаралізовану жінку й дочку Грету. Молодого розбійника арештовано.

Як пан, то пан.

Польща, яка старається о заграничні позички, щоби довести до направи своє фінансове господарство, виплачує такі платні своїм послам за кордоном: Польський генеральний консуль у Нью Йорку отримує 1.200 дол. місячної платні, коли рівночасно тамже отримує чеський консуль тільки 400 дол., а французський 500 дол. Знову польський посол у Вашингтоні Врублевскі дістає 2.800 дол. місячно, коли рівночасно у Варшаві американський посол Гібсон дістає всього 900 дол. платні! Що там якісь доробковичі з Америки! Польський пан мусить бути паном: „заставфсє, а постафсє!“ Скарб хай доповнюють ще новими податками...

Безпереривність обовязку.

Вже від довшого часу не чуло українське громадянство голосу «Рідної Школи». Громадянство — бачиться — уважало мовчанку за повний достаток у товаристві. Але це є велике непорозуміння. Завдяки поважній збірці на «коляду» й визначній допомозі братів з Америки могло товариство до тепер кликати, оплачуючи не тільки львівські школи, але й значно підпомагаючи провінціональні. Одначе це неправильний стан, коли власне ті, які діяльністю Рідної Школи в першу чергу користаються, не дають їй від себе потрібних засобів, а здаються на поміч коляди, чи братів з Америки. Ми ще не такі вбогі, щоби тільки чиеїсь помочі виждати.

«Рідна Школа» вичерпала свої мізерні грошеві засоби. Це мусіло статися, коли впливи за кожний місяць зменшувалися, а осягнули з цілого краю в серпні ц. р. дивно низьку цифру бо тільки 2.964 зл. 60 сот. Шкільні оплати на які числила Головна Управа у вересні, не дописали ізза опізнення шкільного року. Між тим видаток на вересень і жовтень не то, що зменшився, але ще збільшився з огляду на конечність заосмотрення шкіл на зиму. Коли деяку повздержливість у датках для «Рідної Школи» в літніх місяцях можна було від біди оправдати видатками, спричиненими у багатьох інтелігентів літнім виїздом, чи в селян жнивнами, то тепер уже ніякого виправдання бути не може.

Нехай же негайно закипить організаційна праця по кружках «Рідної Школи»! Нехай пригадають собі інші установи існування «Рідної Школи»! Нехай кожний громадянин докаже зараз чином, що дорожить будучністю народу! Інтелігенти на селі й свідомі селяне й робітники нехай подбають, щоби негайно придбати зі своєї місцевості поважніший даток на «Рідну Школу». Не можемо дати занідіти тому доробкові, який ми на протязі років з такими зусиллями здвигали.

«Рідна Школа» мусить мати потрібні за-

соби і те негайно бо ж молоді зі шкіл розпустити не можна, а Головній Управі треба дати можливість подумати і над іншими дуже важними й пекучими справами, а не тільки над цим, чим покрити видатки. Не сумніваємося, що українська громада свій обовязок сповнить і, що таких покликів вже не буде потрібно. (Для довідности розсилається чеки Т-ва з цим числом часопису).

Веселий куток.

Обернув другим кілком.

Два мудрагелі розбалакалися:

— Щоби ти зробив, як би став такий багатий, як Ротшільд (мільонер у Парижі)?

— Не бійся, я вже давби собі раду; але що почавби Ротшільд, якби став таким голаком, як я?!

Хто ліше видів?

Селом проїхав дідич Теодоровіч, а на повозці коло нього сидів великий пемсько вовчої породи. Бачили це два селяне й говорили:

Носач: Ти видів, Якове, чудасію: панський фірман повіз дідича та й вовкуна! Шарга: Ні, Василю, я задрів лише що двох вовків повіз дідичий фірман.

Е л е г а н т

терпентинова паста до обуви.

Французська Маса

до фротерування підлоги.

Васеліна жовта, чорна

до шкір, упряжи і кінських копит в бочці і бляшаних пуделках.

поручає

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка — Львів,

Кордецького 51. 1—2

ТКАЦЬКІ варстати поспішні, сталеві бляти всіх вимірів, нити, човники, пряділки, гремплі до вовни і лєну і всі прочі ткацькі прилади доставляє фірма

„TEXTYL“ М. Кожушко, 1—2
Рава Руська.

Купуємо кожду кількість білої вовни.

КАНДИДАТ адвокатури обїме сейчас місце в адв. канцеларії. Зголошення з чємчости приймає: Канцеларія Д-ра Ріпецького в Сокалі. 1—1

АДВОКАТ на провінції шукає рутинного конціпієнта. Р флектанті хай зголошуются на адр. су: Д-р М. Стахів, Львів, Ринок 10. Редакція „Громадського Голосу“. 1—1

Оголошення.

Загальний Збір Ревізійного Союзу Українських Кооперативів відбудеться у Львові дня 6. листопада ц. р. о годині 10. рано в салі Лисенка, вул. Шашкевича ч. 5.

ПОРЯДОК НАРАД: 1) Відкриття Збору, 2) Верифікація протоколу послїдних Загальних Зборів, 3) Звїдомлення з діяльності й рахунків Товариства та удїлення абсолюторії за рік 1925, 4) Прелїмінар бюджету Товариства й членські вкладки на рік 1926/27, 5) Вибір голови й 12 членів Ради Товариства, 6) Внески й запити.

На Загальний Збір має вислати кождо союзна кооператива уповноваженого представника з правом рїшаючого голосу.

УКРАЇНСЬКЕ ТЕХНІЧНЕ ТОВАРИСТВО подає до відома, що буде мати спроможність помістити певну скількість молодих і старших інженерів рїзних спеціальностей. Кваліфікація і вимоги просимо слати на адресу Товариства; Львів, Ринок ч. 10. В. Видіа.